

DE SMARTRIJS VAN Joost Hanszoon

DICHTVORMEN zelf gedichten maken

Copla

Een copla is een volkse Spaanse dichtvorm. Het gedicht gaat over onderwerpen als liefde, heimwee of verlangen. Een copla telt vier regels van elk acht lettergrepen. Er is geen vast rijmschema.

*Daar sta ik dan in de Booschap
En jij bent er alweer niet bij
Ingrid, ik mis je mijn liefste
Och, was jij maar hier aan mijn zij*

Elfje

Een elfje is een eenvoudig gedichtje van vijf regels en in totaal elf woorden. Elke regel in een elfje heeft een vaststaand aantal woorden: 1 woord, 2 woorden, 3 woorden, 4 woorden, 1 woord. Rijm is niet noodzakelijk

*meid
lieve meid
wonder van schoonheid
ik hou van je
altijd*

Haiku

Een haiku is een Japanse dichtvorm. Oorspronkelijk bevat deze dichtvorm een of meer waarnemingen uit de natuur rond de seizoenen. Een haiku telt drie regels. De eerste regel heeft vijf lettergrepen, de tweede zeven en de derde weer vijf. Meestal is er geen rijm.

*Bladeren vallen
Wind waait ze wervelend op
Dan dalen ze neer*

Distichon en smartrijm

Een distichon bestaat uit twee rijmende regels. De smartrijms van Hanszoon over het leven: gebeurtenissen, wijsheden, meningen, grafschriften. Uit Hanszoon's Babyrijms:

*Je moeder zei: "O, nee!"
en toen kwam er weer een wee.*

Kwatrijn

Twee distichons in of achter elkaar. Rijm abab of abba.

Limerick

Een meestal grappig gedicht over een persoon uit een bepaalde plaats. Kan ook gezongen worden. Een limerick bestaat uit vijf regels en heeft als rijmschema: aabba

*Een nog onbekend dichter uit Rijen,
werd genodigd op feest en partijen
maar geen enkel vers
haalde de pers
en dus staat hij nu op de keien*

Naamdicht

In een naamdicht vormen bepaalde letters een nieuw woord. Het bekendste voorbeeld is het Nederlands volkslied het Wilhelmus (Willem van Nassov). Meestal betreft het de beginletters.

*Je wil nog zoveel zeggen
opeenstapeling van woorden
onvermogen je helder te uiten
soms lukt het je
tenslotte*

Rondeel

Een rondeel was oorspronkelijk een soort lied, maar is later een dichtvorm geworden. Een rondeel heeft acht regels. Er zitten herhalingen in. Regel 1,4 en 7 zijn hetzelfde en de regels 2 en 8 ook.

*Ze kijkt me vernietigend aan
Wat ze zegt, kan ik niet verstaan
Had ik mijn gehoorapparaat maar ingedaan
Ze kijkt me vernietigend aan
Dat ding ligt voor de spiegel in de gang
Wat zegt ze, wat wil ze? Ze maakt me bang
Ze kijkt me vernietigend aan
Wat ze zegt, kan ik niet verstaan*

Sonnet

Het sonnet is de bekendste klassieke dichtvorm. Van oorsprong komt het sonnet uit Italië.

Een sonnet bestaat uit veertien regels in vier verzen of coupletten. De eerste twee verzen hebben elk vier regels en de laatste twee hebben elk drie regels. Ook heeft een sonnet een vast rijmschema: abba, cddc, efe, fef. De laatste zes regels zijn vaak een wens of verzuchting.

Ollekebolleke

Drs. P maakte het niet te overtreffen model voor de Nederlandse Ollekebolleke:

*Dactylus! Dactylus!
Olleke bolleke
Tweemaal vier regels
Die rijmen aan 't slot*

*Kreet, naam en één woord met
Zeslettergrepigheid
Moeilijk te maken, maar
Wat een genot!*

Drs. P

Klankdicht

Woorden hoeven geen betekenis te hebben, maar wekken een sfeer. Je gebruikt klanken en delen van bekende woorden naast een enkel normaal woord.

*Bar en boor de beruban
veer de kloos zo'n variman
wikkelt wakt en waast
appelt tintelt raast.*

Contact

Smartrijms: www.smartrijms.nl
Scheifes bv, Rijen: www.scheifes.nl
e-mail: Joost@scheifes.nl

Rijen, februari 2013